

ਬਵਾਂ: ਪਸੂਆਂ ਤੇ ਮਰੀ, ਛਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਵਾ, ਅਤੇ ਗੜੇ

ਕੂਚ 9 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਅਗਲੀਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਬਵਾਂ ਦਰਜ ਹਨ - ਪੰਜਵੀਂ ਬਵਾ (ਪਸੂ ਰੋਗ), ਛੇਵੀਂ (ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਫੋੜੇ), ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ (ਗੜੇ)। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰਊਨ ਦੇ ਕੋਲ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਰਊਨ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਸੀ ਕਿ, ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਿਆ, ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਪਸੂਆਂ ਤੇ ਘਾਤਕ ਮਰੀ ਭੇਜੇਗਾ ਪਰ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ (9:1-4)। ਬਿਲਕੁਲ ਜਿਵੇਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਰੀ ਮਿਸਰੀਆਂ ਤੇ ਆਣ ਪਈ (9:5, 6)। ਪਰ, ਹੁਣ ਵੀ ਫਿਰਊਨ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (9:7)।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਛਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਵਾ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ। ਇਹ ਬਵਾ ਇੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਖੜੇ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਹ ਦਰਦਨਾਕ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਫਿਰਊਨ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚੋਂ ਜਾਣ ਦੇਵੇ (9:8-12)।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਤੀਸਰੀ ਬਵਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਵਾ ਦੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਬਵਾ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਿਖਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੋ ਸਕੇ (9:13-16)। ਫਿਰਊਨ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਬਵਾ ਭੇਜੇਗਾ ਜੋ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਲਈ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਮਿਸਰੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ, ਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ (9:17-21)।

ਧਮਕੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਣ ਗਈ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸਰਾਏਲੀ ਵੱਸਦੇ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਗੜੇ ਵਰ੍ਹੇ (9:22-26)। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਫਿਰਊਨ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ (ਦੁਬਾਰਾ) ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਵੇਗਾ (9:27, 28)। ਮੂਸਾ ਨੇ ਗੜੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਰਊਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ (9:29-33)। ਦੁਬਾਰਾ, ਬਵਾ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫਿਰਊਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ

ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੇ ਮਰੀ ਪੈਣ ਦੀ ਬਵਾ (9:1-7)

‘ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਫ਼ਿਰਉਨ ਕੋਲ ਜਾਹ ਅਰ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਐਉਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਹ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੇਰੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੇ।¹ ਜੇ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੱਲਣ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਜਾਵੇਂ ਅਰ ਅਜੇ ਵੀ ਡੱਕ ਛੱਡੋ।² ਤਾਂ ਵੇਖ ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਹੱਥ ਤੇਰੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਹਨ ਘੋੜਿਆਂ ਉੱਤੇ, ਖੇਤਿਆਂ ਉੱਤੇ, ਉਠਾਂ ਉੱਤੇ, ਚੋਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅਰ ਇੱਜੜਾਂ ਉੱਤੇ ਪਵੇਗਾ ਅਰ ਮਰੀ ਅੱਤ ਭਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।³ ਯਹੋਵਾਹ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵਾ ਕਰੇਗਾ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਹਨ ਕੋਈ ਨਾ ਮਰੇਗਾ।⁴ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਵੇਲਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਲਕੇ ਯਹੋਵਾਹ ਏਹ ਕੰਮ ਏਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਕਰੇਗਾ।⁵ ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਹ ਕੰਮ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੀਤਾ ਅਰ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂ ਮਰ ਗਏ ਪਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਨਾ ਮਰਿਆ।⁶ ਫੇਰ ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘੱਲਿਆ ਤਾਂ ਵੇਖੋ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਰਿਆ ਸੀ ਪਰ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦਾ ਮਨ ਪੱਥਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੇ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤਾਂ 1-3. ਮੱਖਾਂ ਦੇ ਡੁੰਡ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪੱਥਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਚਨ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਦੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਣ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਮਿਸਰ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਉੱਤੇ ਅੱਤ ਭਾਰੀ ਮਰੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੇ। ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *מַדְבָּר* (ਡੇਬਰ), ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਮਰੀ” ਜਾਂ “ਬਵਾ” (KJV) ਹੈ, ਇਕ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਵਿਆਪਕ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਰੋਗ ਦੀ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸ਼ਬਦ “ਪਸ਼ੂਆਂ” (*חַיָּוָה*, ਮਿਕਨੇ) ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਪਸ਼ੂਧਨ” (KJV) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।¹ ਘੋੜਿਆਂ ਉੱਤੇ, ਖੇਤਿਆਂ ਉੱਤੇ, ਉਠਾਂ ਉੱਤੇ [“ਪਸ਼ੂ”; NIV], ਚੋਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅਰ ਇੱਜੜਾਂ ਉੱਤੇ (“ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ”; NIV)। ਫਿਰ, ਲੇਖਕ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਮੂਸਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪਾਠਕ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢੇ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੂਸਾ ਉਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਸਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ (8:1, 2 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਆਇਤਾਂ 4, 5. ਇਹ ਸਬੂਤ ਕਿ ਬਵਾ ਯਹੋਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ, ਬਵਾ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ (9:3)। ਦੂਸਰਾ, ਬਵਾ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਇਸ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ: ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ (8:22 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਤੀਸਰਾ, ਬਵਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸੀ: ਮੂਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਭਲਕੇ ਹੋਵੇਗਾ - ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋਇਆ।

ਇਹ ਬਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਵਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਜੀਵਨ ਦਾ (ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ) ਅਤੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਲਈ ਜੀਵਿਕਾ

ਦਾ ਨਾਸ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਮਰ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੈਨ ਜੇ. ਡੇਵਿਸ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬਵਾ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਬਵਾਂ ਵਿਚ ਜਲਣ ਅਤੇ ਦਰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ, ਪਰ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।”²

ਮਿਸਰ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਲਿਖਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿਚ ਗਾਂ (ਹਾਥੋਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ), ਬੈਲ (ਏਪਿਸ, ਮੇਨਿਵਿਸ, ਜਾਂ ਪਟਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ), ਅਤੇ ਮੇਫਾ (ਆਮਨ ਜਾਂ ਖਾਨਮ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਵਿੱਤਰ ਪਸ਼ੂ ਅਕਸਰ ਮੰਦਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਮੀਆਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਰਕਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰਾਧਕਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 6. ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਕਿਹੜੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਸਨ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਐਂਥਰੇਕਸ ਸੀ।³ ਪਰ, ਜੈਨ ਆਈ. ਡਰਹਮ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਵਾ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ “ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਚਨ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਚਮਤਕਾਰੀ ‘ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ’ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ”⁴ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜੇ ਵੀ ਸੀ, ਇਹ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸੀ। ਪਰ, ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ **ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂ ਮਰ ਗਏ** ਦਾ ਅਰਥ “ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ” ਵਰਗਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕੁਝ ਪਸ਼ੂ ਅਜੇ ਵੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਮਿਸਰ ਤੇ ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਮਰੀ ਪਈ ਸੀ (9:19-21)। ਵਿਲਬਰ ਫੀਲਡਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 9:6 ਦੇ ਸ਼ਬਦ *ਸਾਰੇ* (ਜਿਵੇਂ 8:17 ਵਿਚ ਹੈ) ਨੂੰ ਪੂਰਣ ਅਰਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਸੀ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।”⁵ ਬਵਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ “ਸਾਰੇ” ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਵਧਾ ਚੜਾ ਕੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਲੋਕ “ਸਾਰੇ” ਜਾਂ “ਹਰ ਇਕ” ਨੂੰ “ਬਹੁਤ,” “ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ,” ਜਾਂ “ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਇਤ 7. ਜਦੋਂ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ।⁶ ਤਾਂ ਫਿਰਉਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ “ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਅਰ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵਾ ਕਰੇਗਾ” (9:4)। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਨੇ ਅਫਵਾਹਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਵਿਚ, **ਫਿਰਉਨ ਨੇ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਘੱਲਿਆ** ਤਾਂ ਕਿ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਪਰ, ਉਸ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਕਿ **ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਰਿਆ ਸੀ** ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਇਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਲਵੇ। ਉਸ ਦਾ **ਮਨ ਪੱਥਰ ... ਗਿਆ**, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ **ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ**।

ਆਮ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫਿਰਉਨ ਨੇ

“ਘੱਲਿਆ” (ἄλλοι, ਸਾਲਾਚ) ਤਾਂ ਕਿ ਵੇਖੇ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਆਇਤ 1 ਵਿਚ ਮੂਸਾ ਦੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਿਰਉਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਵੇ। ਡਰਹਮ ਨੇ ਇਸ ਵਾਕ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਣਾ (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।”⁷ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਕਠੋਰ ਦਿਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ “ਕਿਉਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਗੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਮ ਦੇ ਲਈ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ।”⁸

ਛਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਵਾ (9:8-12)

⁸ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਭੱਠੀ ਦੀ ਸੁਆਹ ਦੀਆਂ ਮੁੱਠਾਂ ਭਰੋ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਉਡਾਵੇ। ⁹ਤਾਂ ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਘੱਟਾ ਹੋਕੇ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਡੰਗਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਰੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਗਿਆਰੇ ਅਤੇ ਛਾਲੇ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ¹⁰ਸੇ ਉਹ ਭੱਠੀ ਦੀ ਸੁਆਹ ਲੈਕੇ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਮੂਸਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਡੰਗਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅੰਗਿਆਰੇ ਅਰ ਛਾਲੇ ਪੈ ਗਏ। ¹¹ਤਾਂ ਜਾਦੂਗਰ ਅੰਗਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੂਸਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖਲੇ ਨਾ ਸੱਕੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਅੰਗਿਆਰੇ ਨਿੱਕਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ¹²ਅਰ ਜਿਵੇਂ ਯਹੋਵਾਹ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਠੋਰ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾ ਸੁਣੀ।

ਆਇਤਾਂ 8-10. ਪੰਜਵੀਂ ਬਵਾ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਛੇਵੀਂ ਨੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫਿਰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਮੂਸਾ ਨੇ ਭੱਠੀ ਦੀ ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਡੰਗਰਾਂ ਉੱਤੇ ... ਅੰਗਿਆਰੇ ਅਤੇ ਛਾਲੇ ਬਣ ਗਏ। ਵਿਲੀਅਮ ਏ. ਸ਼ੈਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ אֲשָׁפַח (ਕਿਬਸਾਨ) ਜੋ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ “ਉਹ ਭੱਠੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਤਪਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਚੂਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।”⁹ ਸ਼ਬਦ “ਛਾਲੇ” (אֲשָׁפַח, ਸੋਚਿਨ) ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਚਮੜੀ ਰੋਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੰਦਗੀ, ਭਿਆਨਕ ਦਰਦ, ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਲੇਵੀਆਂ 13:18-20; ਅੱਯੂਬ 2:7; 2 ਰਾਜਿਆਂ 20:1, 7)। ਇਹ ਛਾਲੇ ਕੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ “ਪੈਰ ਦੀ ਤਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਰ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਤੀਕ” ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਅੱਯੂਬ 2:7; ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸੀ 28:35)। ਸ਼ਬਦ “ਪਸ਼ੂਆਂ” (בְּהֵמָה, ਬਹੀਮਾਹ) ਵਿਚ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਪਾਲਤੂ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਇਦ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੂਸਾ ਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਬੇਹਤਰ ਹੈ ਬਜਾਇ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਘੱਟੇ ਦਾ ਇੱਕ ਬੱਦਲ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ, ਜੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਮੂਸਾ ਨੇ ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਛੂਹ ਗਏ ਉਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪੀੜਿਤ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਤੋਂ ਬਵਾ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਮੂਸਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ (9:10) ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਹਵਾ ਦੇ ਦਵਣੇ

(ਸ਼ੇ [ਜਾਂ ਸੂ]) ਦੀ ਬੇਵੱਸੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।¹⁰ ਸ਼ਾਇਦ ਪਾਕ ਭਰੇ ਫੇੜਿਆਂ ਨੇ, ਦਵਾਈ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਇੰਮਹੋਟੈਪ ਦੀ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਲਿਖਤ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸੁਣਨਯੋਗ ਮੰਗ ਜਾਂ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਜਿਵੇਂ ਚੌਥੀ ਬਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੱਖਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ ਦੀ ਬਵਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ (8:24 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ)। ਪਰ, ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਖਿਕ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਆਇਤ 12 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾ ਸੁਣੀ” ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੇ, ਅਸਲ ਵਿਚ, ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 11. ਬਵਾ ਦੀ ਸਕਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਦੂਗਰ ਆਪ ਅੰਗਿਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਕਿ ਉਹ ਮੂਸਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖਲੋ ਨਾ ਸੱਕੇ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੂਸਾ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਾਦੂਗਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਕੂਚ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 41:8, 24)। ਇਕ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰੀਖਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਸਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਉਹ ਮੂਸਾ, ਹਾਰੂਨ, ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਸਾ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਆਇਤ ਕੂਚ ਦੇ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 12. ਜਦੋਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਛੇਵੀਂ ਬਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਠੋਰ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਗੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਠੋਰ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਿੱਦੀ ਲੱਛਣ ਹੋਰ ਬੁਰੇ ਤੋਂ ਬੁਰੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ, ਲਿਖਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਕ ਅਚੰਭੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ (7:3, 4; 8:15 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਗੜੇ (9:13-35)

ਗੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿਤਾਵਨੀ (9:13-21)

¹³ਉਪਰੰਤ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਖਲੋ ਅਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖ, ਯਹੋਵਾਹ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਐਉਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਹ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੇਰੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੇ। ¹⁴ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਐਤਕੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਵਾਂ ਤੇਰੇ ਮਨ ਉੱਤੇ, ਤੇਰੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਉੱਤੇ ਅਰ ਤੇਰੀ ਰਈਅਤ ਉੱਤੇ ਘੱਲਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਤੂੰ ਜਾਣੋਂ ਭਈ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮੇਰੇ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ¹⁵ਹੁਣ ਤੀਕ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਵਧਾਕੇ ਤੈਨੂੰ ਅਰ ਤੇਰੀ ਰਈਅਤ ਨੂੰ ਮਰੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਤੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮਿਟ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ¹⁶ਪਰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਏਸ ਕਰਕੇ ਘਲਿਆਰਿਆ ਅਤੇ ਏਸ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਲ ਵਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵੇ। ¹⁷ਹੁਣ ਤੀਕ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ

ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।¹⁸ ਵੇਖ ਮੈਂ ਭਲਕੇ ਏਸੇ ਵੇਲੇ ਅੱਤ ਭਾਰੀ ਗੜੇ ਵਰਸਾਵਾਂਗਾ ਜਿੰਦਾਂ ਦੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੀਕ ਨਹੀਂ ਪਏ।¹⁹ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੂੰ ਘੱਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਸੂ ਅਰ ਜੋ ਕੁਝ ਤੇਰਾ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ ਭਜਾ ਲਿਆ। ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਅਰ ਡੰਗਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਅਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਗੜੇ ਪੈਣਗੇ ਅਰ ਉਹ ਮਰ ਜਾਣਗੇ।²⁰ ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਬਚਨ ਤੋਂ ਭੈ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਰ ਆਪਣੇ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ ਘਰੀਂ ਭਜਾ ਲਿਆਇਆ।²¹ ਪਰ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਬਚਨ ਉੱਤੇ ਨਾ ਲਾਇਆ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਅਰ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤ 13. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਬਵਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਸੀ (7:15; 8:20), ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਤਵੀਂ ਬਵਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ। ਇਸ ਵਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਪਾਈ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਮੂਸਾ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਠਕ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੂਸਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ: ਯਹੋਵਾਹ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਐਉਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, “ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਹ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੇਰੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੇ।”

ਆਇਤ 14. ਮੂਸਾ ਨੇ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਈ ਸੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਿਰਉਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਫ਼ਤਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਇਕ ਤੱਥ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਰਗਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਵਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ “ਸਾਰੀਆਂ” ਬਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਹਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਜਾ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਫ਼ਿਰਉਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਬਵਾਂ ਕਿਉਂ ਘੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਤਾਂ ਜੋ ਤੂੰ ਜਾਣੋਂ ਭਈ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮੇਰੇ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੇਗੀ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਅਦਭੁਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਆਇਤਾਂ 15, 16. ਦਰਅਸਲ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਵਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਬਲ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਬਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਾਲਡਮਰ ਜੈਨਜੈਨ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ,

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਜੁਲਮ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ (ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ; ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 3:13-15; 20:1-2) ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ, ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਜੁਲਮ ਜਾਂ ਸਤਾਉ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।¹¹

ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ੈਰ ਕੋਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਰਾਏਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ (18:1; ਯਹੇਸ਼ੂਆ 2:10, 11; 9:9; 1 ਸਮੂਏਲ 4:8)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਪੌਲੁਸ ਰਸੂਲ ਨੇ ਆਇਤ 16 ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 9:17)।

ਆਇਤ 17. ਫਿਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ: **ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਕਿ ਤੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।** ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਘਮੰਡ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਸੀ; ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਤੁੱਛ ਸਮਝਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 18. ਫਿਰ ਮੂਸਾ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਬਵਾ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਗੜੇ ਜੋ ਮਿਸਰ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖੇ। **ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੀਕ** ਵਾਕ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਇਕ ਚੱਕਰਾਵਾਸੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਕ ਰੇਖਿਕ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ ਵਚਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ (10:6; ਗਿਣਤੀ 14:19; ਅਜ਼ਰਾ 9:7; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 7:25; 32:31; ਮੱਤੀ 24:21; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:5)।

ਆਇਤ 19. ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਮੂਸਾ ਨੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ **ਡੰਗਰਾਂ** ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਗੜੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਸਨ (ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਗੜੇ ਪੈ ਰਹੇ ਸਨ), ਮਿਸਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਡੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਠਿਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਆਇਤਾਂ 20, 21. ਫਿਰ ਲੇਖਕ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੇ ਲਈ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਡੰਗਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾ ਲਈਆਂ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ, ਜਦੋਂ ਗੜੇ ਪਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਮਰ ਗਏ।

ਇੱਥੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ: ਕੁਝ ਮਿਸਰੀ **ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਬਚਨ ਤੋਂ ਭੈ ਖਾਂਦੇ ਸਨ।** ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ **ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਟਹਿਲੂਆਂ** ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਕੁਝ ਟਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ! ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਿਚਤਾਂਤ ਵਿਚ, ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ “ਟਹਿਲੂਆਂ” ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੀ “ਰਬੀਅਤ” ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (8:3, 21; 9:14; 10:6; 11:3; 12:30)। ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ (7:10, 20; 9:30, 34; 10:7; 11:8; 14:5)। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਹ “ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਗੁਪਤ ਸਨ।”¹² ਇਸ ਵਾਰ, ਰਾਜੇ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ।

ਗੜੇ ਵਰਸਣਾ (9:22-26)

²²ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਵਧਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਉੱਤੇ, ਡੰਗਰ ਉੱਤੇ ਅਰ ਖੇਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਾਗ ਪੱਤ ਉੱਤੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ

ਗੜੇ ਪੈਣ।” ²³ਮੂਸਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਢਾਂਗਾ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਲੰਮਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਗਰਜ ਅਤੇ ਗੜੇ ਘੱਲੇ ਅਰ ਅੱਗ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਰ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਉੱਤੇ ਗੜੇ ਵਰਸਾਏ। ²⁴ਸੋ ਗੜੇ ਸਨ ਤੇ ਗੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਰਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਏਹ ਐਨੀ ਡਾਢੀ ਸੀ ਭਈ ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੇ ਕੋਮ ਬਣਨ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਹੋਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ²⁵ਅਤੇ ਗੜਿਆਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕੀ ਆਦਮੀ ਕੀ ਡੰਗਰ ਮਾਰਿਆ ਨਾਲੇ ਗੜਿਆਂ ਨੇ ਖੇਤ ਦਾ ਸੱਭੇ ਸਾਗ ਪੱਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਿਰਫ਼ ਭੰਨ ਸੁੱਟੇ। ²⁶ਕੇਵਲ ਗੋਸ਼ਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸਰਾਏਲੀ ਸਨ ਕੋਈ ਗੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 22-25. ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਬਵਾ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੂਸਾ ਨੇ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ, ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਵਧਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਾ ਰਹੇ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਹੀ ਗੜੇ ਪੈਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਵਧਾਇਆ, ਗੜੇ ਪੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਬਵਾ ਵੀ ਬਾਕੀਆਂ ਬਵਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਪੂਰੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ: ... ਸਾਰੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਉੱਤੇ, ਡੰਗਰ ਉੱਤੇ ਅਰ ਖੇਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਾਗ ਪੱਤ ਉੱਤੇ ਗੜੇ ਪਏ।

ਇਹ ਬਵਾ ਨਿਰੀ ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਰਜਣਾ, ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਬਰਖਾ ਵੀ ਪਈ (9:33)। “ਗਰਜ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ גֶּזֶר (ਕੇਲ) ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਕਸਰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ “ਅਵਾਜ਼” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਜੋ ਗਰਜ ਵਾਂਗ ਗੂੰਜਦੀ ਹੈ (ਜ਼ਬੂਰ 29:3)। ਸੋ ਗੜੇ ਸਨ ਤੇ ਗੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਰਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਵਰਣਾਤਮਕ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ, “ਅੱਗ” (אֵשׁ, ਏਸ਼) “ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ” (NIV; CEV; NCV) ਸਮਿਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਵਰਖਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੀ ਆਦਮੀ ਕੀ ਡੰਗਰ ਵੀ ਮਰ ਗਏ (9:19) ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਸੱਭੇ ਸਾਗ ਪੱਤ ਅਤੇ ਖੇਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਿਰਫ਼ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸੁੱਟੇ (10:5 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਉਹ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਸਰੀ ਲੋਕ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ - ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨੌਟ (ਅਕਾਸ਼ ਦੀ ਦੇਵੀ), ਇਸਿਸ (ਜੀਵਨ ਦੀ ਦੇਵੀ), ਜਾਂ ਸੇਥ (ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ) ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਆਇਤ 26. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੱਖਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ (8:22, 23) ਅਤੇ ਬਿਮਾਰ ਪਸ਼ੂਆਂ (9:4) ਦੀਆਂ ਬਵਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਗੋਸ਼ਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਜਿੱਥੇ ਇਸਰਾਏਲੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਬਰ ਗਈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇਕ ਵੀ ਗੜਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ।

ਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਗਰਜ ਦਾ ਰੁਕਣਾ (9:27-35)

²⁷ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਸੱਦ ਘੱਲਿਆ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਐਤਕੀਂ ਦੀ ਵਾਰ ਪਾਪ ਕੀਤਾ। ਯਹੋਵਾਹ ਸਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਰ ਮੇਰੀ ਰਈਅਤ ਦੁਸ਼ਟ ਹਾਂ। ²⁸ਤੁਸੀਂ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਹੁਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਗਰਜ ਦੀ ਅਰ ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਵਾਂਗਾ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰੋਗੇ। ²⁹ਤਾਂ ਮੂਸਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਨਗਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਵਾਂਗਾ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਅੱਡਾਂਗਾ ਤਾਂ ਗਰਜਣਾ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੜੇ ਫੇਰ ਨਾ ਪੈਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣੋ ਕਿ ਧਰਤੀ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਹੈ। ³⁰ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਰ ਤੁਹਾਡੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਨਾ

ਡਰੋਗੇ। ³¹ਅਲਸੀ ਅਰ ਜੋ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਿਉਂ ਕਿ ਜਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨਿੱਕਲੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਲਸੀ ਫੁੱਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ³²ਪਰ ਕਣਕ ਅਰ ਮਸਰ ਮਾਰੇ ਨਾ ਗਏ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵਧੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ³³ਤਾਂ ਮੂਸਾ ਫ਼ਿਰਉਨ ਕੋਲੋਂ ਹੋਕੇ ਨਗਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਅਰ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਅੱਡੇ ਤਾਂ ਗਰਜਣਾ ਅਰ ਗੜੇ ਹਟ ਗਏ ਅਤੇ ਬਰਖਾ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਥੰਮ ਗਈ। ³⁴ਜਦ ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੇ ਡਿੱਠਾ ਕਿ ਬਰਖਾ ਅਰ ਗੜੇ ਅਰ ਗਰਜਣਾ ਹਟ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਫੇਰ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਅਰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪੱਥਰ ਕਰ ਲਿਆ ਉਸ ਵੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਵੀ। ³⁵ਜੇ ਜਿਵੇਂ ਯਹੋਵਾਹ ਮੂਸਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦਾ ਮਨ ਕਠੋਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤ 27. ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਬਵਾ ਸਭ ਤੋਂ ਡਰਾਉਣਾ ਝਟਕਾ ਸੀ ਜੋ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਸੀ¹³ - ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਈਅਤ ਦੁਸ਼ਟ ਸਨ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਸਤ ਸੀ। ਪਰ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਉਹ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ, ਉਸ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਸਿਰਫ ਬਵਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਆਪਣੇ ਘਮੰਡੀ ਰਾਹਾਂ ਵੱਲ ਫਿਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਸਬਦ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ “ਮੈਂ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਹੈ” ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ “ਮੈਂ ਅਰ ਮੇਰੀ ਰਈਅਤ ਦੁਸ਼ਟ ਹਾਂ” ਆਪਣੇ ਇਕਰਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਈਅਤ ਨੂੰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਜੋੜਿਆ ਸੀ? ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕ “ਦੁਸ਼ਟ” ਬਣੇ ਸਨ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸਰਾਏਲ ਦਾ ਜੁਲਮ ਇਕੱਲੇ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ, ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੇ ਕਠੋਰ ਦਿਲ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਾਪ ਵਿਚ ਸਾਝੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਆਇਤ 34 ਵਿਚ, ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪੱਥਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਨੇ ਵੀ।

ਆਇਤ 28. ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸੱਦਾ ਘੱਲਿਆ, ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੂੰ ਬਸ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੜੇ ਪੈਣੋਂ ਹਟ ਜਾਣ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ [ਇਸਰਾਏਲ] ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਆਇਤ 29. ਮੂਸਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਮਿਸਰੀ ਲੋਕ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਗੜੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਹ ਬਵਾ ਘੱਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਫ਼ਿਰਉਨ ਯਹੋਵਾਹ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫ਼ਿਰਉਨ ਇਹ ਜਾਣ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਵਾ ਨੇ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ: ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਤੀ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਗੜੇ ਘੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੇ ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਤੋਂ ਸਬਕ ਜ਼ਰੂਰ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 30. ਮੂਸਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਫ਼ਿਰਊਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਫ਼ਿਰਊਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੱਚਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੂਸਾ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦਾ ਮਨ ਫੇਰ ਪੱਥਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਇਕ ਬਵਾ ਘੱਲੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆਇਤਾਂ 31, 32. ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ, ਲੇਖਕ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਆਰੰਭਕ ਟਿੱਪਣੀ ਜੋੜਨ ਦੇ ਲਈ ਰੁਕਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੜੇ ਪਏ: ਅਲਸੀ ਅਰ ਜੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਿਉਂ ਕਿ ਜਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨਿੱਕਲੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਲਸੀ ਫੁੱਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਕਣਕ ਅਰ ਮਸਰ ਮਾਰੇ ਨਾ ਗਏ ਕਿਉਂ ਕਿ ਓਹ ਅਜੇ ਵਧੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਡਬਲਿਯੂ. ਐਚ. ਜਿਸਪੈਨ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, “ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਅਲਸੀ ਕਤਾਨੀ ਕੱਪੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਉਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ (ਕਤਾਨੀ ਕੱਪੜਾ ਲੇਥਾਂ ਨੂੰ ਲਪੇਟਣ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ)। ਮਸਰ ਮੋਟੀ ਕਣਕ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਖੇਤੀ ਜੋਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਰੀ ਲੋਕ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਮਸਰ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ।”¹⁴ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਲਗਭਗ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਖਰੀ ਬਵਾ ਅਤੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਭਗ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ, ਪਸਾਹ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਦਾ ਸਮਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਆਖਰੀ ਤਿੰਨ ਬਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਆਇਤ 33. ਫਿਰ ਮੂਸਾ ਨੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਅੱਡੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ, ਹੱਥ ਅੱਡਣਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੂਸਾ ਉਹ ਜ਼ਰੀਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਵਾ ਖਤਮ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਮੂਸਾ ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਗਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ, ਮਨੁੱਖ ਅਕਸਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਅੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ (1 ਰਾਜਿਆਂ 8:22, 38, 54; ਅਜ਼ਰਾ 9:5; ਜ਼ਬੂਰ 44:20; 88:9; 143:6; ਯਸਾਯਾਹ 1:15; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:8)। ਮੂਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗਰਜਣਾ ਅਤੇ ਗੜੇ ਇਕਦਮ ਹਟ ਗਏ।

ਆਇਤਾਂ 34, 35. ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿ ਬਵਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ: “ਗੜੇ ਵਰਸਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ; ਦੇਸ ਇਸ ਬਵਾ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗੁਆ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਭੈੜੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚ ਨਿੱਕਲੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਜਾਣ ਦੇਵਾਂ? ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਵਾਂਗਾ!” ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਗੜੇ ਵਰਸਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਫੇਰ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਅਰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪੱਥਰ ਕਰ ਲਿਆ ਉਸ ਵੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਵੀ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

“ਕੋਮਾਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ” (9:16)

ਬਵਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ:

“ਪਰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਏਸ ਕਰਕੇ ਘਲਿਆਰਿਆ ਅਤੇ ਏਸ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਲ ਵਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵੇ” (9:16)। ਇਹ ਆਇਤ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੇ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ “ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ,” ਅਰਥਾਤ, ਇਸਰਾਏਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਇਹ ਬੰਦ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ “ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ” ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ - ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ - ਪਰਗਟ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਇਸਰਾਏਲ ਨਾਲ ਇਕ ਖਾਸ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸੀ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਪਰਚਾਰਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 14:16, 17; 17:25; ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 1:19-21)।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। 9:16 ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰਉਨ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ: “ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਏਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ” (NRSV)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਪਰਜਾ ਤੇ, ਪਰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਵੀ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 10:14; ਦਾਨੀਏਲ 4:17, 25, 32)। ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ “ਸਾਰੇ ਇਤਹਾਸ ਦਾ ਹਾਕਮ” ਹੈ।¹⁵ ਉਹ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਹਬੱਕੂਕ 1-3)। ਉਹ “ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹਾਕਮ” ਹੈ ਜਿਹੜਾ “ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2 ਰਾਜਿਆਂ 19:25, 28; ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 38:3-4, 10-11, 16; 39:2-3)।”¹⁶

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬੁਰਾ ਵਰਤਾਓ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਇਸਰਾਏਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੇ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (4:22, 23)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਜੋ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਲਈ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਲਈ - ਉਸ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਵਰਤਾਓ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਬੇਦਰਦੀ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਆਮੋਸ 1; 2)।¹⁷

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਰਜਾ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰ ਕਰੇ। ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਲਈ “ਬਰਕਤ ਦਾ ਕਾਰਨ” ਬਣਨਾ ਸੀ (ਉਤਪਤ 12:2)। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨਾਲ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਰਾਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਪਰ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਜੁਲਣ ਤੋਂ ਕਦੇ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀ (ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕੌਮਾਂ ਕਹਿਲਾਏ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵਿਚ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸਨ (12:38)। ਇਹ ਕਿ ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕ ਇਸਰਾਏਲ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਿਧੀਆਂ “ਉਪਰਿਆਂ,” ਅਰਥਾਤ,

ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ (12:48, 49; 20:10; 22:21; 23:9, 12; ਲੇਵੀਆਂ 19:10)। ਜਿਵੇਂ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ “ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਜੇਹਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ” ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 19:18), ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ “[ਪਰਦੇਸੀਆਂ] ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੇਹਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ” ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 19:34)। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਉਹੀ ਬਿਧੀਆਂ ਜੋ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ “ਪਰਦੇਸੀਆਂ” ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ (12:49; ਗਿਣਤੀ 15:30; 35:15)।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਰਵਾਇਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜੋ ਗੈਰ-ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁੱਧ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕੌਮਾਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਣਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਇਹ ਆਸ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾਇਆ - ਅਤੇ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਮਿਸਰ ਉੱਤੇ ਦਸ ਬਵਾਂ ਘੱਲੀਆਂ - ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਲ ਵਿਖਾਉਣ ਅਤੇ “ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ” ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ (9:16)। ਕੂਚ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਿਆ (ਯਹੋਸ਼ੂਆ 2:9, 10), ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਨਾਮ “ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ” ਪਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ “ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ” ਬਰਕਤ ਦੇਣਾ ਸੀ (ਉਤਪਤ 12:3)। ਇਸਰਾਏਲ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ “ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਜੇਤਾ” ਬਣਾਇਆ ਸੀ (ਯਸਾਯਾਹ 49:6) ਤਾਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਜਿਹੜਾ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰਾਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ” ਹੈ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 10:17)। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਟਾ। ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਿਰਫ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਯੂਨਾਹ 1-4) ਅਤੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਉਹ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਨ ਜਿਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ। ਜੇਕਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਕੋਲ “ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਜੇਤਾ” ਬਣਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ? ਫਿਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਬੁਲਾਹਟ ਹੈ!

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਬੁਰਾਈ ਕਿਉਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (9:16)

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ (9:16)। ਅੱਤ ਮਹਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੇ ਹਾਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਦਾਨੀਏਲ 4:17, 25, 32; 5:21)।

ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਬੁਰਾਈ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੁਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ? ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਬਲ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰੇ।

ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕ (9:20)

“ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਟਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ... ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਬਚਨ ਤੋਂ ਭੈ ਖਾਂਦੇ ਸਨ” (9:20)। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਭਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ “ਟਹਿਲੂਆ” ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 7:10, 20; 8:3, 4)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਕੁਝ “ਸੰਤ” “ਕੈਸਰ ਦੇ ਘਰ” ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:22)। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਹੋਵੇਗਾ) ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਵਾਲਿਆਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਇਆ ਅਤੇ ਕਾਇਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਫ਼ਿਰਉਨ ਅੰਦਰ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਦੀ ਘਾਟ (9:27-35)

ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਬਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੇ ਨਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ (ਜ਼ਬੂਰ 32:1-5; 51:1-4; ਲੂਕਾ 15:18; 18:13; ਯਾਕੂਬ 5:16; 1 ਯੂਹੰਨਾ 1:9)। ਪਰ, ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਇਕਰਾਰ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਗਲਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਸੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਇਕਰਾਰ ਗਲਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਬੇਚੈਨੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਸੱਚਾ ਸੀ ਜਾਂ ਝੂਠਾ, ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਹਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਪਾਪ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ (ਤੋਬਾ) ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 3:10-14; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:9, 10)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਜੇ. ਫਿਲਿਪ ਹਯਾਤ, *ਐਕਸਡਸ*, ਦ ਨਿਊ ਸੈਂਚੂਰੀ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1971), 116. ²ਜੌਨ ਜੇ. ਡੇਵਿਸ, *ਮੇਜਜ ਐਂਡ ਦ ਗੈਂਡਸ ਆਫ ਇਜਿਪਟ: ਸਟੈਂਡੀਜ਼ ਇਨ ਐਕਸਡਸ*, ਦੂਜਾ ਸੰਸਕਰਣ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1986), 119. ³ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ; ਨਾਹੁਮ ਐਮ. ਸਰਨਾ, *ਇਕਸਪਲੋਰਿੰਗ ਐਕਸਡਸ: ਦਿ ਓਰਿਜਨਲ ਆਫ ਬਿਬਲੀਕਲ ਇਜਰਾਏਲ* (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਸੈਕਨ ਬੁਕਸ, 1996), 72; ਆਰ. ਐਲਨ ਕੇਲ, *ਐਕਸਡਸ: ਐਨ ਇੰਟਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਟਿੰਡੇਲ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਡਾਊਨਰਸ ਗਰੇਵ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1973), 96. ⁴ਜੌਨ ਆਈ. ਡਰਹਮ, *ਐਕਸਡਸ*, ਵਰਡ ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ 3 (ਵਾਕੋ, ਟੈਕਸਾਸ: ਵਰਡ ਬੁਕਸ, 1987), 118. ⁵ਵਿਲਬਰ ਫੀਲਡਸ, *ਇਕਸਪਲੋਰਿੰਗ ਐਕਸਡਸ*, ਬਾਈਬਲ ਸਟੈਂਡੀ ਟੈਕਸਟਬੁਕ ਸੀਰੀਜ਼ (ਜੇਪਲਿਨ, ਮਿਸੂਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈਸ, 1976), 201-2. ⁶ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਸਨ ਉਸ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ⁷ਡਰਹਮ, 116. ⁸ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 119. ⁹ਵਿਲੀਅਮ ਏ. ਸ਼ੈਲ, “ਭੱਠੀ,” *ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ* ਵਿਚ, ਸੇਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ., ਸੰਪਾਦਨ. ਜੈਫਰੀ ਡਬਲਿਊ. ਬ੍ਰੇਮਿਲੇ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1982), 2:371. ¹⁰ਐਲਗਜ਼ੈਂਡਰ ਮੈਕਲਿਸਟਰ ਅਤੇ ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰੀਸਨ, “ਡੋਡਾ,” *ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ* ਵਿਚ,

ਸੇਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ., ਸੰਪਾਦਨ. ਜੈਫਰੀ ਡਬਲਿਊ. ਬ੍ਰੇਮਿਲੇ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1979), 1:532.

¹¹ਵਾਲਡਮਰ ਜੈਨਜੈਨ, *ਐਕਸਡਸ*, ਬਿਲੀਵਰਸ ਚਰਚ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਸਕੋਟਡੇਲ, ਪੈਂਸਿਲਵੇਨੀਆ: ਹਰਾਲਡ ਪ੍ਰੈਸ, 2000), 126. ¹²ਡਰਹਮ, 129. ¹³ਫਿਰਊਨ ਕਿਸ ਪਾਪ ਦਾ ਦੇਸੀ ਸੀ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਘਮੰਡ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੀ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿੱਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਗੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ - ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ - ਕੋਲੋਂ ਇਹੋ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ। ¹⁴ਡਬਲਿਊ. ਐਚ. ਗਿਸਪੈਨ, *ਐਕਸਡਸ*, ਅਨੁਵਾਦ, ਐਡ ਵੈਨ ਡਰ ਮਾਸ, ਬਾਈਬਲ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਰੀਜੈਂਸੀ ਰੈਡਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਜੋਡੇਰਵਨ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1982), 103. ¹⁵ਜੇ. ਅਲੈਕ ਮੇਟਯਰ ਦੀ ਪੁਸਤਕ *ਈਰਡਮੈਂਸ ਹੈਂਡਬੁਕ ਟੂ ਦ ਬਾਈਬਲ*, ਸੇਧ, ਡੇਵਿਡ ਐਲਗਜ਼ੈਂਡਰ ਅਤੇ ਪੈਟ ਐਲਗਜ਼ੈਂਡਰ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1973) ਵਿਚ ਸਫ਼ਾ 372 ਤੇ "ਨਬੀਆਂ" ਹੈ। ¹⁶ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ। ¹⁷ਡੱਗਲਸ ਐਸ. ਹਰਮੈਨ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਜਾਇ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ: "ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਦੇਣ (ਹਥੱਕੂਕ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ (ਤੋਬਾ) ਵੱਲ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਲਈ (ਯੂਨਾਹ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ (ਨਹੂਮ, ਓਬਦਯਾਹ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ" (ਡੱਗਲਸ ਐਸ. ਹਰਮੈਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ *ਦਿ ਈਰਡਮੈਂਸ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ ਦ ਬਾਈਬਲ*, ਸੇਧ, ਡੇਵਿਡ ਨੇਏਲ ਫਰੀਡਮੈਨ [ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਡਰਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 2000] ਵਿਚ ਸਫ਼ੇ 494-95 ਤੇ "ਗੈਰ ਕੌਮ" ਹੈ)।